



LUBLIN 2017  
700 LAT  
MIASTA

# Prezydent Miasta Lublin



ISO 9001:2008  
FS 583555

Plac Króla Władysława Łokietka 1, 20-109 Lublin, tel.: +48 81 466 2000, fax: 81 466 2001  
e-mail: [prezydent@lublin.eu](mailto:prezydent@lublin.eu), ePUAP: /UMLublin/SkrytkaESP, [www.um.lublin.eu](http://www.um.lublin.eu)

OR-ZU-II.0003.1.231.2017

Lublin, 7 listopada 2017 r.

**Pani**  
**Anna Ryfka**  
**Radna Rady Miasta Lublin**  
*za pośrednictwem*  
**Pana**  
**Piotra Kowalczyka**  
**Przewodniczącego Rady Miasta Lublin**

Dotyczy sprawy: BRM-II.0003.1.231.2017

Odpowiadając na interpelację Pani Radnej z dnia 17 października 2017 roku w sprawie opracowania i wdrożenia w szkołach programu edukacyjnego związanego z cyberprzemocą względem dzieci i młodzieży uprzejmie informuję, że przedstawione w niniejszej interpelacji problemy są zdiagnozowane i poznane przez różnorodne podmioty związane z oświatą i bezpieczeństwem, a w związku z tym zarówno szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez Miasto Lublin jak też władze samorządowe poprzez współpracę Wydziału Oświaty i Wychowania, Wydziału Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego, Straży Miejskiej Miasta Lublin i podmiotów zewnętrznych podejmują w tym zakresie odpowiednie działania.

Od wielu już lat Miasto Lublin podejmuje różnorodne inicjatywy, których celem jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa w szkołach i placówkach oświatowych, dla których Miasto Lublin jest organem prowadzącym.

Jednym z bardzo istotnych przedsięwzięć w zakresie bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni był projekt „Uczeń w sieci – program podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w Internecie w szkołach i placówkach Miasta Lublin” realizowany w okresie październik-grudzień 2015 r. w ramach Rządowego programu na lata 2014 –



2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”. Celem głównym powyższego programu było zwiększenie skuteczności działań wychowawczych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa i tworzenia przyjaznego środowiska w szkołach i placówkach prowadzonych przez Gminę Lublin, tj. szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, bursach szkolnych oraz młodzieżowym ośrodku socjoterapii. Podmiotem wiodącym był Wydział Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin przy współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie, Komendą Miejską Policji w Lublinie, Strażą Miejską Miasta Lublin, Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, doradcami metodycznymi i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. W efekcie badań przeprowadzonych przez wyspecjalizowane podmioty jak też diagnozy przeprowadzonej w szkołach i placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a także z informacji uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie, Straży Miejskiej Miasta Lublin oraz poradni psychologiczno-pedagogicznych uwydatniły się problemy w zachowaniu bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni wynikające z:

- rozwoju technologii multimedialnych i związanego z tym gwałtownego wzrostu liczby osób mających do nich dostęp;
- konieczności uświadamiania nauczycielom, wychowawcom, uczniom i ich rodzicom, zagrożeń wynikających z dostępu do multimediiów;
- braku wiedzy u osób korzystających z sieci, że niektóre ich działania stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa teleinformatycznego innych osób lub też, że sami stają się obiektem negatywnych i niebezpiecznych działań innych użytkowników sieci;
- rozwoju warunków dla niewłaściwych oddziaływań za pośrednictwem mediów elektronicznych.

W ramach niniejszego zadania działaniami objęto ogółem 84 szkoły i placówki, tj. wszystkie szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, ośrodki, bursy szkolne prowadzone przez miasto Lublin.

W ramach projektu :



- zorganizowano i przeprowadzono 2 spotkania informacyjno-szkoleniowe dla ogółem 84 dyrektorów i wicedyrektorów szkół i placówek oświatowych,
- zorganizowano i przeprowadzono 3 spotkania szkoleniowe dla 422 nauczycieli i wychowawców (średnio po 5 z każdej placówki),
- zorganizowano i przeprowadzono spotkania szkoleniowo-edukacyjne dla 443 przedstawicieli społeczności uczniowskich szkół (średnio po 5 przedstawicieli z każdej placówki).

Nauczyciele przeszkoleni w ramach projektu podzielili się zdobytą wiedzą podczas rad pedagogicznych. W szkoleniowych radach pedagogicznych uczestniczyło ogółem 3825 nauczycieli.

Tematyka szkoleń dotyczyła zagadnień związanych z zagrożeniami wynikającymi z korzystania z multimediiów, dostępu do sieci, w tym: prawo autorskie, prawne skutki przestępczości komputerowej, zagrożenia przestępczością komputerową, ochrona wizerunku, niebezpieczne kontakty, cyberprzemoc, stalking i inne aspekty korzystania z multimediiów, uzależnienia związane z nadużywaniem Internetu i ich skutki, jakie działania powinna podjąć ofiara i gdzie może szukać pomocy, jak powinni zachowywać się świadkowie cyberprzemocy.

Ponadto w ramach prowadzonych zebrań i spotkań szkoleniowych z rodzicami przeszkolono łącznie 23 153 rodziców i opiekunów. Jednocześnie poprzez rozpowszechnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych zwiększono wiedzę w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu u 42 908 rodziców i opiekunów.

Przekazano rodzicom łącznie 85 800 egz. ulotek informacyjnych, wyposażono szkoły i placówki w materiały dydaktyczne, dla potrzeb dalszej realizacji działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania cyberprzemocy, bezpieczeństwa korzystania z Internetu w formie płyt zawierających scenariusze zajęć, publikacje, informacje o podmiotach udzielających pomocy oraz materiały multimedialne które zawierały filmy i prezentacje multimedialne w ogólnej liczbie 252 egzemplarzy.

Przekazano do szkół literaturę fachową w postaci książek i broszur w ilości łącznej 840 egzemplarzy (wszystkie placówki otrzymały po 2 komplety obejmujące 3 pozycje



książkowe oraz 2 broszury), w ramach akcji informacyjno-promocyjnej szkołom i placówkom przekazano łącznie 252 plakaty.

W wyniku realizacji projektu osiągnięto pozytywne zmiany w stosunku do sytuacji określonej we wstępnej diagnozie, co zostało poparte wynikami badań ewaluacyjnych.

Zwiększono dostępność materiałów metodycznych dla nauczycieli i wychowawców z zakresu bezpiecznego korzystania z nowych mediów poprzez przekazanie na wyposażenie szkół płyt DVD zawierające materiały edukacyjne.

Jednocześnie zwiększono współpracę szkół i placówek z instytucjami - partnerami projektu, które mogą wspierać działania szkół i placówek na rzecz prawidłowego funkcjonowania uczniów i wychowanków w środowisku cyfrowym, tj. Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie, Komendą Miejską Policji w Lublinie, Strażą Miejską Miasta Lublin, Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Lublin, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, doradcami metodycznymi.

Nawiązano współpracę z Fundacją Dzieci Niczyje i Instytutem Badawczym Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – NASK.

Ponadto 100% szkół uczestniczących w projekcie uznało, że realizacja przedsięwzięcia stanowiła dla nich istotne wsparcie w zakresie zapobiegania problemom i negatywnym zachowaniom uczniów w sieci.

Podjęte w ramach projektu działania zasygnalizowały dyrektorom szkół, nauczycielom i wychowawcom, uczniom i ich rodzicom problemy wynikające z rozwoju nowoczesnych technologii multimedialnych i zwróciły uwagę na różnorodność zagrożeń wynikających z dostępu do multimedii, jak też uświadomiły, że każdy użytkownik może stać się obiektem negatywnych zachowań w sieci jak też być, może często nawet nieświadomym, sprawcą cyberprzemocy. Zrealizowane działania, nawiązane kontakty z wyspecjalizowanymi instytucjami zajmującymi się zwalczaniem zjawisk cyberprzemocy oraz przekazane materiały są pomocne w podejmowaniu bardziej skutecznych działań w zakresie przeciwdziałania cyberprzemocy czy też minimalizowaniu jej skutków w przyszłości. Pozwalają także zapewnić trwałość rezultatów projektu.



Działaniem komplementarnym do projektu „Uczeń w sieci – program podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w Internecie w szkołach i placówkach Miasta Lublin” był projekt badawczy „Dbam o mój z@sięg”. Badania dotyczyły zjawisk cyberprzemocy oraz fonoholizmu i zostały przeprowadzone przez podmiot zewnętrzny, związany z Uniwersytetem Gdańskim, na próbie badawczej wskazanej przez przeprowadzających badanie, którą stanowili uczniowie 33 szkół podstawowych, 22 gimnazjów, 40 szkół ponadgimnazjalnych oraz nauczyciele 26 szkół podstawowych, 14 gimnazjów i 17 szkół ponadgimnazjalnych.

Badaniami objęto:

- 620 uczniów szkół podstawowych (kl. VI),
- 616 uczniów gimnazjów (kl. II),
- 594 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (kl. II)

Oprócz uczniów w badaniu uczestniczyło:

- 318 nauczycieli szkół podstawowych,
- 315 nauczycieli gimnazjów,
- 316 nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych

W wyniku dalszej współpracy placówek oświatowych ze Strażą Miejską po zakończeniu projektu miała miejsce kontynuacja edukacji w zakresie podnoszenia bezpieczeństwa w sieci. Na uwagę zasługuje fakt coraz większego angażowania się w działania profilaktyczne zmierzające do poprawy bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży szkolnej Zespołu ds. Profilaktyki funkcjonującego w ramach Straży Miejskiej Miasta Lublin. W roku szkolnym 2016/2017 zrealizowano między innymi programy profilaktyczno-społeczne:

- Cyberprzemoc - celem zajęć jest zwrócenie uwagi na zjawisko cyberprzemocy w społeczności szkolnej oraz uwrażliwienie dzieci na specyfikę problemu, związaną przede wszystkim z możliwymi konsekwencjami tego typu działań. Jednym z efektów przeprowadzonych zajęć jest poznanie podstawowych zasad reagowania w sytuacjach cyberprzemocy oraz uświadomienie uczniom skutków nadużywania nowoczesnych środków przekazu – Internetu i telefonu komórkowego, wzbogacanie



wiedzy na temat prawidłowego i rozsądnego korzystania z Internetu. Dodatkowo uczniowie dowiadują się jakie formy może przyjmować cyberprzemoc, możliwe konsekwencje, jakie działania powinna podjąć ofiara i gdzie może szukać pomocy, jak powinni zachowywać się świadkowie cyberprzemocy. Łącznie programem objęto 2338 uczniów.

- Dzień z życia - przekazanie wiedzy na temat zagrożeń płynących z nadużywania Internetu i komputera (w tym również gier, zarówno online, jak i offline). Zajęcia przeznaczone są dla uczniów szkół gimnazjalnych. Łącznie przeszkolono 220 uczniów.

- Lekcja bezpieczeństwa - celem jest zapoznanie uczniów z zagrożeniami prywatności w sieci, pokazanie konsekwencji nierozważnych działań online, takich jak: wysyłanie i publikowanie „odważnych” zdjęć oraz lekkomyślne zamieszczanie w sieci innych treści tego typu, przyjmowanie do grona „znajomych” osób bliżej nieznanych, nie wylogowanie się z konta po zakończeniu użytkowania serwisu, udostępnianie haseł i loginów, ignorowanie ustawień prywatności w portalach społecznościowych, itp. Zajęcia przeznaczone są dla uczniów w wieku 11-13 lat. Łącznie przeszkolono 515 uczniów.

- Telefon komórkowy – wróg czy przyjaciel - program ma na celu zapoznanie dzieci z istnieniem zagrożeń, które wiążą się z korzystaniem z telefonu komórkowego, a także uświadomienie możliwych konsekwencji. Zajęcia przeznaczone są dla uczniów szkół podstawowych. Łącznie przeszkolono 1833 uczniów

- Zagrożenia w sieci – celem zajęć jest podniesienie poziomu wiedzy o zagrożeniach istniejących w Internecie, kształtowanie umiejętności bezpiecznego korzystania z sieci oraz uświadamianie na temat odpowiedzialności karnej za przestępstwa dokonane w Internecie. Łącznie przeszkolono 145 uczniów.

- Dziecko w sieci - program mający na celu uświadomienie rodzicom i nauczycielom zagrożeń wynikających z użytkowania Internetu (oszustwa, wyłudzenia, ujawnianie poufnych informacji, kontakt z treściami pornograficznymi, propagującymi przemoc, itp.), zapoznanie z zasadami bezpiecznego korzystania z Internetu a także informowanie o konsekwencjach prawnych i możliwościach wsparcia ze strony



organizacji zajmujących się zwalczaniem nielegalnych treści w sieci. Rodzicom prezentowane są przykładowe zagrożenia, na które narażone są ich dzieci w trakcie korzystania z Internetu oraz wskazane możliwe sposoby zapewnienia bezpieczeństwa w sieci. Programem objęto 208 uczniów.

- Odpowiedzialność karna nieletnich i młodocianych - celem zajęć jest przeciwdziałanie nieprzystosowaniu społecznemu nieletnich, profilaktyka uzależnień (narkomania, alkoholizm, nikotynizm), a także uświadomienie konsekwencji prawnych w przypadku popełnienia czynów karalnych. Łącznie przeszkolono 88 osób dorosłych.

Mając na uwadze między innymi problematykę bezpieczeństwa w sieci i cyberprzemocy Straż Miejska Miasta Lublin we współpracy z Wydziałem Oświaty i Wychowania wdrożyła w roku szkolnym 2016/2017 w wybranych szkołach pilotażowy program „Bezpieczne Miasto”. Do realizacji przedmiotowego programu wybrano szkoły zlokalizowane w trzech różnych częściach miasta, co miało na celu zapobieganie, przygotowanie oraz reagowanie w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej na terenie miasta. W ramach wdrożenia programu funkcjonariusze Straży Miejskiej prowadzili również działania edukacyjno realizując między innymi programy profilaktyczne: Cyberprzemoc oraz Telefon komórkowy, wróg czy przyjaciel ?.

Od wielu już lat realizowany jest projekt Informatyczny "Dzień Bezpiecznego Komputera". Głównym organizatorem jest Zespół Szkół Energetycznych im. prof. Kazimierza Drewnowskiego w Lublinie współpracujący z Lubelskim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w ramach Światowego Dnia Bezpiecznego Internetu. Powyższy projekt jest inicjatywą lokalną promującą bezpieczne korzystanie z multimediiów i Internetu w ramach światowych dni bezpiecznego internetu Safer Internet Day. Honorowy patronatem nad konkursem dotychczas sprawowali: Lubelski Kurator Oświaty, Prezydent Miasta Lublin i Polskie Towarzystwo Informatyczne.

Bardzo ciekawym działaniem w omawianym zakresie był realizowany w okresie od stycznia do kwietnia 2015 r. projekt „Bezpieczna szkoła w strefie Schengen”. Finansowany z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 projekt był wyjątkową w skali kraju inicjatywą miasta Lublin realizowaną w partnerstwie Gminy Lublin z Komendą Miejską Policji w Lublinie, Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie, Nadbużańskim Oddziałem Straży Granicznej



– Placówką SG w Lublinie, Strażą Miejską Miasta Lublin oraz przy współpracy Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin. Koordynatorem projektu był Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin. Podstawowym celem projektu było podniesienie wiedzy kadr systemu oświaty i uczniów w zakresie prawidłowych zachowań w sytuacji zagrożenia między innymi cyberprzemocą. W ramach projektu przeszkolono łącznie 9484 pracowników ze wszystkich 159 placówek, oświatowych, których organem prowadzącym jest Gmina Lublin oraz 26 chętnych pracowników placówek niepublicznych. Szkoleniami zostali objęci wszyscy pracownicy placówek publicznych, tj. kadra zarządzająca, administracyjna, pedagogiczna oraz obsługa. Ponadto, w ramach projektu opracowano jednolite procedury dotyczące prawidłowego postępowania w sytuacji bezpośredniego zagrożenia cyberprzemocą i wymienione procedury przekazano wszystkim placówkom oświatowym Miasta Lublin. Wiedzę zdobytą na szkoleniach nauczyciele będą przekazywać uczniom na godzinach wychowawczych. Ważnym działaniem w ramach projektu na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa było nakręcenie filmów instruktażowych skierowanych do dzieci i młodzieży. Filmy dotyczyły między innymi „Cyberprzemocy” i zostały wyemitowane na antenie TVP Lublin, zamieszczone na kanale You Tube oraz na stronie internetowej projektu, jak również na nośnikach USB przekazane wszystkim placówkom uczestniczącym w projekcie do wykorzystania na godzinach wychowawczych. Upowszechnienie filmów pozwoli na zapewnienie trwałości i ciągłości działań w zakresie edukacji na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży a także ich rodzin również po zakończeniu realizacji projektu. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż filmy są dostępne w wersji z językiem migowym i autodeskrypcją.

Pozytywne dla środowiska oświatowego efekty powinna przynieść również realizacja projektu „Bankowcy dla Edukacji”, którego podstawę stanowi podpisane w dniu 18 września 2017 roku w Lublinie porozumienie o współpracy w zakresie edukacji ekonomicznej i cyberbezpieczeństwa pomiędzy sektorem finansowym a samorządem lokalnym. Sygnatariuszami dokumentu "Edukacja ekonomiczna dzieci, młodzieży, studentów i seniorów - współpraca sektora finansowego z samorządami" są: Związek Banków Polskich, Warszawski Instytut Bankowości oraz Miasto Lublin.





Jednym z celów wymienionego Porozumienia jest wspieranie działań edukacyjnych w dziedzinie cyberbezpieczeństwa skierowanych między innymi do dzieci i młodzieży, realizowanych w ramach projektu sektorowego „Bankowcy dla Edukacji”. Warszawski Instytut Bankowości zobowiązał się do przygotowania i realizacji lekcji między innymi w zakresie cyberbezpieczeństwa na poziomie szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego.

Zagadnienia bezpieczeństwa w sieci czy też występujące zagrożenia cyberprzemocą są obecne w codziennej działalności szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Miasto Lublin, które są świadome zagrożeń wynikających z korzystania z urządzeń elektronicznych i obecności w sieci. W związku z tym podejmują wiele różnorodnych działań w tym zakresie, zarówno samodzielnie jak i we współpracy z podmiotami zajmującymi się tą problematyką. Oferta działań najczęściej o charakterze profilaktycznym kierowana jest do uczniów i wychowanków kształcących się na wszystkich etapach edukacyjnych. Działaniami profilaktyczno-szkoleniowymi poszczególnych placówek objęci są nie tylko podopieczni ale także nauczyciele i wychowawcy oraz rodzice uczniów. Dotychczasowe pozytywne efekty wielu działań wskazują jak cenne są to inicjatywy i wskazują na konieczność ich kontynuowania.

Mimo, że placówki oświatowe jak też podmioty związane z oświatą i bezpieczeństwem stale współpracują w zakresie podnoszenia bezpieczeństwa uczniów w sieci, czy też w zakresie eliminowania zjawisk związanych z cyberprzemocą nie oznacza to, że tego typu działań nie należy kontynuować w przyszłości oraz rozszerzać zakresu ich oddziaływania. Dlatego też Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin wspólnie z Wydziałem Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin oraz służbami odpowiedzialnymi za zwalczanie i profilaktykę cyberprzemocy planuje przeprowadzić cykl szkoleń dla placówek oświatowych w zakresie przedmiotowego problemu.

**Prezydent Miasta Lublin**

***/-/ dr Krzysztof Żuk***